

NARODNI DNEVNIK

Šteje vsak dan opoldne, izvenredno nedelje in praznika.

Glavna redakcija: V Ljubljani na pošti: Din 37—, telefon Din 30—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

KMOZ GREGORČICEVA ULICA ŠTEV. 13.

TELEFON ŠTEV. 552.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 8.

Beločrni se ne vračajo. — Oglas po tarifi.

Financni vprašanja naj se priloži s priložnostjo odgovora.

Šteje pri poštnem ček. uradu šte. 13.633.

Potrebna volivna reforma.

Imamo splošno enako, tajno in direktno volilno pravico, imamo vrhu tega proporcionalno razdelitev mandatov, kljub temu pa ni izvoljen tisti, ki ga hoče volivec, temveč izvoljen je samo tisti, ki ga hočejo vodstva strank. Zakaj z vezanimi kandidati listami diktira stranka svojem pristasi, koga mora izvoliti. Kogar postavi stranka na prvo mesto, ta ima največ upanja na izvolitev, pa naj bo v stranki še toliko moč, ki uživajo pri volitvah več zaupanja in ki je bolj sposobni od nosilca liste.

Pri volitvah v Narodno skupščino, koga gre za velika politična vprašanja, vezane liste še niso tako silno zlo. Pri oblastnih volitvah pa, koga gre v prvi vrsti za praktična gospodarska vprašanja, pa pomenijo vezane kandidatne liste pravo nesrečo.

Ravnokar vložene kandidatne liste za oblastne skupščine to jasno dokazujejo. Prva oblastna skupščina se ima izvoliti in naloga te skupščine je, da priporoči Sloveniji vse one avtonomne pravice, ki jih je nekdo že imela. Poleg tega mora nova oblastna skupščina rešiti tudi cel kup najbolj perečih gospodarskih, socialnih in kulturnih vprašanj in jasno je, da bo vsej tej svoji nalogi kos le, če bodo v njej najboljši ljudje, ki jih Slovenija sploh ima. Le površen pregled po kandidatnih listah pa kaže, da kaj takega od nove oblastne skupščine ni niti najmanj pričakovati in v večini so najbolj sposobni ljudje potisnjeni na tako slaba mesta, da je njih izvolitev popolnoma izključena.

Če bi ne bilo vezanih list, bi se dalo temu zlu odpraviti in zato treba vezane kandidatne liste odpraviti. Ker so stranke na vse zadnje tudi v naših čbunc žalostnih političnih razmerah nosilke načel, naj strankarske liste ostanejo. Toda imena kandidatov na listi naj bodo v alfabetičnem redu in samo volivcu pripade naloga, da med kandidati izbira. Le tako voli kandidate v resnici volivec, ne pa vodstvo stranke. Zato naj vrstni red kandidatov določijo volivci sam. Velivec naj izbira stranko in kandidata. Kjer se voli z listki, je to tehnično silno lahko izvedljivo, pa tudi s kroglicami se da ta misel izpeljati.

Prednosti take nevezane kandidatne liste pa so evidentne. Vzemimo za slučaj ljubljanske kandidatne liste. Volivec je pristal stranke in voli svojo stranko. Toda kot obrtnik bi hotel voliti svojega obrtniškega zastopnika, ker pa ta ni na prvem mestu, ga sploh ne more voliti, temveč mora voliti tistega, ki ga je stranka postavila na prvo mesto. Posledica tega je, da bo marsikak volivec ostal doma, ker ne more izbrati kandidata po svoji volji. Na drugi strani pa bi tudi stranke same z nevezanimi listami silno pridobile. Vsaka stranka bi takoj točno znala ne samo kateri kandidat je najbolj priljubljen, temveč bi tudi takoj vedela, koliko pristajev ima med člani tega ali onega stanu. Poleg tega pa bi s tem dosegla, da bi se morali kandidati v resnici potruditi za ljudsko zaupanje. Ne bi bilo več desti, če se kdo postavi pod ime tega ali onega voditelja, temveč kandidat bi moral tudi sam gledati, da si pridobi z lastnim delom ljudsko zaupanje. Prepričani smo, da bi z nevezanimi kandidati listami silno naraslo politično delo in da bi mogli biti kandidati samo agilni in delavni ljudje.

Dosegli bi pa s tem tudi to, da bi v resnici vsak stan imel svojega zastopnika in da bi vladalo v oblastni skupščini v resnici pravo sodelovanje vseh stanov. Danes pa je prav mogoče, da bodo tudi za naše gospodarstvo najvažnejši stanovi

Uzunović napoveduje za danes rešitev krize.

Beograd, 21. decembra. Uzunović je v klubu obširno referiral o situaciji. Naglasil je, da se ni nič gotovega in zavrženega, ker so vse skupine stavile pretirane zahteve (?). Poudaril je, da bo jutri storjeno nekaj pozitivnega (?). Zato prosi klub, da potrdi do jutri, ko bo stopil zopet pred klub, ki bo odločal o celi stvari.

O svojem govoru je Uzunović pozneje razpravljal z novinarji in rekel, da bo jutrišnji dan odločilen. Poklical bo vse šefe parlamentarnih skupin in tudi Stjepana Radića, da se z njimi razgovori. Jutri se bo stvar razvijala prav hitro in nadejam se, da pride do neke rešitve.

Seja radikalnega kluba je predsedoval dr. Jovan Radenjić. Za Uzunovićem so govorili Aleksa Žujević, Jovan Cirko- vić, Vlado Miletić, Lazar Bugarski in dr. Velizar Janković. Vsi so razpravljali o pogojih, ki so jih stavile poedine parlamentarne skupine, a samo v načelu. V posameznosti se niso spuščali, ker mislijo, da je še prej potrebno, da se čuje končni rezultat Uzunovićevih razgovorov. Poslanci so se izražali o pogojih različno, a bili so vsi zato, da se Uzunoviću ne delajo težkote. Najznačilnejši je bil govor dr. Velizarja Jankovića, ki je, dasi odločen pašičev, toda verjetno v sporazumu z ožjim vodstvom radikalne stranke, rekel: Mi smo slišali mnenje, ki nam ga je sporočil Uzunović po ostavki vlade in smo čuli, v kakem pravcu naj bi se kriza rešila, namreč v okvirju medstrankarske delovne vlade. Ob tej priliki je izjavil klub zaupanje Uzunoviću. Danes smo zopet čuli, kake pogoje so stavili Uzunoviću predstavniki posameznih skupin, a čuli smo tudi odgovore, ki so nam dani na poziv za vstop v vlado. Predlagam, da ne preidemo v detajlno diskusijo o teh pogojih in da ostanemo pri prejšnjem sklepu, namreč da Uzunović vrši še nadalje razgovore s poedinimi skupinami,

dokler ne konča svojega dela, in da potem obvesti klub o rezultatu svojih razgovorov.

Uzunoviću se izreče zaupanje z naročilom, da povsedeši delo za razgovore zlasti glede na zunanjo situacijo, ki se ne navadno hitro razvija ne samo pri nas, ampak tudi v drugih evropskih državah. Uzunović mora po zaključku razgovora poročati o vsem klubu.

Po tem predlogu dr. Velizarja Jankovića je izrazil klub soglasno zaupanje Uzunoviću. Poslanci so bili pozvani, da naj bodo neprestano v Beogradu, da se lahko vsak čas sestanejo. Po tej seji je bil izdan sledeči službeni komunike. Poslanci klub radikalne stranke je po zaslisanju poročila predsednika vlade Uzunovića o dosedanjih razgovorih s šefi poedinih parlamentarnih skupin za sestavo delovne vlade vzel na znanje poročilo predsednika in mu izreka tudi za nadalje popolno zaupanje in mu da popolnoma proste roke za nadaljevanje političnih razgovorov.

Seja je bila zaključena ob 7.45 in ostane radikalni klub v pripravljenosti, da lahko vsak čas zasliši končni Uzunovićev sklep. Med sejo in po seji se je konstatalo, da se vsa vprašanja predhodno razpravljajo na seji ožjega vodstva radikalne stranke, v katerem so Aca Stanojević, Uzunović in Marko Trifković. To ožje vodstvo ni službeno formirano, a se sestaja in posvetuje o vseh važnih vprašanjih, ki se potem predložijo klubu. Tudi govor dr. Velizarja Jankovića je izraz mišljenja tega vodstva. Dr. Janković je bil pred sejo na konferenci z Uzunovićem in Markom Trifkovićem. Pri radikalih se torej vrši delo sedaj popolnoma organizirano in koncentrirano, da bi se tako onemogočila težka posledica ne samo za radikalni klub in radikalno stranko, ampak tudi za samo politično situacijo.

KOALICIJA RR SE NE BO OBNOVILA?

Beograd, 21. decembra. Na včerajšnji seji radikalnega kluba je Uzunović, kakor se doznava iz zanesljivega vira, v svojem govoru naglasil, da gre sedaj v glavnem za sodelovanje med radikali in demokratsko zajednico ter skupino dr. Korošca. Ker je Stjepan Radić stalno oviral delo vlade, se obnova koalicije z njim ne more vzeti v poštev, ako se ne najde kak način, da bi se vlada zavarovala pred njegovimi napadi. Stjepan Radić je nekoliko popravil vtis napadov s svojim nastopom v Beogradu. Zadnje dni je to zopet pokvaril s svojimi izjavami, ki jih je podal na zborovanjih v Zagrebu. Zato je težko z njim resno računati. Tako ostaja kot najresnejša kombinacija sodelovanje z demokratsko za-

brez pravega zastopstva in da bo vsa naša oblastna skupščina le strankarski parlament, ne pa zastopstvo pokrajine.

Vezane kandidatne liste so največja škoda za parlamentarizem, ker jamčijo tudi najbolj nesposobnim ljudem izvolitev, samo če se nahajajo na prvem mestu. Pri nevezanih listah pa ta ugodnost za nesposobne ljudi odpade in zato bi naš parlamentarizem mahoma napredoval, kakor hitro bi bile nevezane liste odpravljene.

V svojem lastnem interesu bi morale stranke odpraviti nevezane liste in vreči od sebe diktat, ki je v vsakem oziru škodljiv. Ampak bojimo se, da bodo tudi v tem vprašanju naše stranke prekomodre in da bo ostalo vse — pri starem.

jednico, dasi je, ta skupina predložila nesprejemljive pogoje.

Uzunović je nato analiziral pogoje demokratske zajednice in konstatiral, da skoro noben pogoj ni sprejemljiv. Nato je omenjal skupino dr. Korošca in rekel, da bi se s to skupino dalo še najboljše sodelovati v vladi, toda ta stranka ima avtonomistični program, kateremu se ne more javno odreči. A sedaj, ko je Vidovdanska ustava splošno priznana, se ne sme dopustiti, da bi stopila v vlado stranka, ki se ne more odreči avtonomističnemu programu. Korošec pravi sicer, da ni treba pod njegovo avtonomijo razumeti nič drugega, ko široko samoupravo, toda potrebno je, da Korošec to tudi javno razglasi.

KOMUNISTI PRIPRAVLJAJO VSTAJO V LITVI.

London, 21. decembra. Agencija »Reuter« javlja, da je situacija v Kovnu zelo kritična. Novi poveljnik mesta je odredil potrebne mere, da se prepreči akcija komunistov, ki pripravljajo vstajo. Dozdeva se, da je bil prejšnji poveljnik mesta sporazumljen s komunisti za njihovo akcijo. Zato je bil včeraj aretiran.

MADJARI ZOPET KOKETIRAJO Z RIMOM.

Budimpešta, 21. decembra. Minister prosvete Klebersberg je odpotoval v Italijo, kjer ostane do 6. januarja 1927. V političnih krogih se smatra, da ima njegovo potovanje politično ozadje in da mu je poverjena važna politična misija.

Seja glavnega odbora NRS.

Beograd, 21. decembra. Glavni odbor radikalne stranke je imel včeraj popoldne sejo od 4. do 5. in pol. Na seji so se pretresavala čisto parijska vprašanja in se ni razpravljalo o politični situaciji, ker je prepuščeno klubu kot politični strankarski instituciji, da odloča o vseh političnih vprašanjih.

Govorilo se je o veliki spomenici, ki se bo natisnila o delu in zaslugah Nikole Pašića. Sklenilo se je, da se pošlje pismo vsem okrožnim odborom v državi, da zbere gradivo za to spomenico. Nadalje je bilo sklenjeno, da se postavi Pašičev muzej, v katerem bodo vsi predmeti, ki so v zvezi s Pašičevim življenjem in delovanjem. Govorilo se je tudi o tem, da se zgradi Pašiču spomenik. Izvoljen je bil odbor 15 oseb, ki se bo bavil s tem vprašanjem.

Nato se je razpravljalo o spopolnitvi mest Glavnega odbora. Poudarila se je potreba, da se glavni odbor čimprej spopolni. Sklenilo se je zato, da se čimprej skliče kongres stranke. Dan in program še ni določen. Končno je bilo sklenjeno, da se izpremeni statut stranke v duhu novih potreb.

O seji odbora je bil izdan ta-le komunike: Z včerajšnje seje glavnega odbora narodne radikalne stranke: Bobić se s svojimi prijatelji povrne v stranko, ker sta obe sprli beograjski radikalni skupini po želji Pašića napravili sporazum in postavili samo eno listo za oblastne volitve.

REŠITEV KRIZE ZAVLAČUJE NE-SKLEPČEN RADIKALNI KLUB.

Beograd, 21. decembra. Včeraj popoldne je bil Uzunović nekaj časa v predsedništvu vlade, nato pa je odšel v narodno skupščino.

Seja radikalnega poslanskega kluba se je začela ob 6.45. Skoro ves čas je porabil Uzunović za to, da razloži situacijo. Navedel je obširno vse, o čemer se je zadnje dni razgovarjal s poedinimi šefi parlamentarnih skupin, ki jih je bil poklical k sebi, da bi z njimi prišel do sporazuma, kako naj se reši kriza. Seja je trajala eno uro. Sklenilo se je, da se izreče Uzunoviću zaupnica in se mu glede na zunanjo situacijo priporoča, da pospeši pegajanja s strankami.

Pred sejo radikalnega kluba je Uzunović konferiral z Ilijo Mihajlovićem. Ker ni bilo zbranih dovolj radikalnih poslancev, so se zedinili, da radikalni klub ne sklene nič definitivnega. Mihajlović je odšel v demokratski klub in izjavil Davidoviću, da ne more dati nobenega odgovora, ker ni dovoljnega števila radikalnih poslancev v Beogradu.

Ker ima Uzunović sedaj proste roke, bo lahko začel z nadaljnjimi razgovori za udeležitev mandata. Ker so vse kombinacije odprte, se z največjim interesom pričakuje nadaljnjih ukrepov Uzunovića. Uzunović je imel sinoči še nekoliko razgovorov s svojo ožjo okolico in z nekaterimi ministri. Dosedaj še Uzunović ni nikjer povedal svojega stališča, temveč je samo poslušal in proučeval stališča drugih strank. Potemtakem prihajamo sedaj v drugo fazo situacije, ko bo Uzunović lahko izvedel stvarne razgovore s šefi strank.

TURCIJA SKLEPA PRIJATELJSKE POGODBE.

Angora, 21. decembra. Komisija za zunanje posle je odobrila pogodbo o prijateljstvu, ki je bila sklenjena z Argentinijo. Nato je vzel v pretres pogodbo, sklenjeno v Lozani z Zedinjenimi ameriški državami.

V. livna borba.

SLOVENSKA KMETSKA STRANKA

je vložila še sledeče liste:

Za okraj Laško:

Kandidati: Ferdo Reš, posestnik, Sv. Lenart-Trbovlje; Karol Veber, posestnik in župan v Sv. Lenartu nad Laškem; Franc Tovornik, posestnik, Laška vas.

Namestniki: Anton Guček, posestnik, Mrzlo polje; Ivan Pust, posestnik, Trbovlje; Franc Zupan, posestnik, Praprotno.

Za okraj Krško:

Kandidati: Inž. Fran Zupančič, Ljubljana; Josip Horvat, posestnik, Sv. Križ; Ivan Lopatič, posestnik, Krška vas; Alojz Drmelj, posestnik in župan, Boštanj; Anton Grebenc, posestnik, Brezje.

Namestniki: Anton Radkovič, posestnik in župan, Brezovica; Anton Franko, vrtnar, Podgračeno; Fran Znidaršič, posestnik, Leskovec; Alojzij Bec, posestnik, Kamenca; Aleksander Majcen, posestnik, Mokronog.

Za okraj Brežice:

Kandidati: Ivan Urek, posestnik in župan, Globoko; Ivan Bogovič, posestnik, Černič; Jožef Petan, posestnik, Sramlje.

Namestniki: Franc Trupej, posestnik, Šmarje pri Sevnici; Franc Savnik, posestnik, Frnje; Ivan Bogovič, ekonom, Selo.

Za okraj Slovenjgradec:

Kandidati: Anton Peršak, živilozdravnik, Slovenjgradec; Gvan Kac, posestnik, Smartno; Franc Canjko, trgovec, Slovenjgradec.

Namestniki: Ivan Vivod, posestnik, Lošperk; Anton Lipovšek, posestnik, Maribor; Stefan Dobnik, posestnik, Slovenjgradec.

Za okraj Prevalje:

Kandidati: Dr. Anton Novačan, pisatelj, Maribor; Viljem Neuner, župan in posestnik, Marenberg; Ivan Suligoj, posestnik, Vužnica.

Namestniki: Jurij Brajnik, posestnik, Vužnica; Ivan Hartman, posestnik, Remšnik; Janez Virgil, posestnik, Zgornja Vižinga.

Za okraj Celje okolica:

Kandidati: Rudolf Lorber, posestnik, Zalec; Jože Kozuh, posestnik in župan, Skofja vas; Franc Plaskan, posestnik, Orla vas; Jakob Brumen, posestnik, Sp. Hudinja; Martin Šorn, posestnik, Graška vas; Jakob Hropot, posestnik, Gotovlje.

Namestniki: Ivan Naraks, posestnik, Zg. Ložica; Franc Koušek, posestnik, Trojane; Jakob Rupnik, posestnik, Bezovje-Kalobje; Jože Konje, posestnik, Zalec; Anton Kajtna, posestnik, Lisee; Jože Marinc, posestnik, Št. Pavel.

Za okraj Maribor, desni breg:

Kandidati: Ivan Kirbiš, posestnik, Kraplje; Ivan Klemen, ključavničar, Studenci; Franc Pauman, posestnik, Podove; Ignac Petrovič, posestnik, Bukovec; Lovrene Rep, ključavničar, Bistrica.

Namestniki: Franc Jelšek, župan, Dešava; Franc Gregorc, župan, Gorica; Jurij Kruh, delavec, Rogonci; Ludvik Lah, posestnik, Smiklavž; Franc Družič, posestnik, Radvanje.

Za okraj Maribor, levi breg:

Kandidati: Anton Lipovšek, posestnik, Maribor; Viktor Korec, trgovec in posestnik, Krčevina; Hinko Volmajer, posestnik, Selnice; Maks Paulič, posestnik, Zg. Sv. Kunčič; Josip Fekonja, župan, Hrušovo.

Namestniki: Anton Fras, posestnik, Trčova; Martin Hernal, župan, Selnice; Lojze Lorber, posestnik, Malečnik; Rudolf Bruderman, posestnik, Bresternica; Ivan Fluher, posestnik, Frčova.

Za okraj Ljutomer:

Kandidati: Andrej Roškar, posestnik, Jakob Nemeš, posestnik, Dragotinci; Ivan Gregorc, posestnik, Vratja vas.

Namestniki: Fran Znidaršič, župan, Boračeva; Franc Skuhala, župan, Križevci; Franc Spindler, župan, Radislavci.

Za okraj Murska Sobota:

Kandidati: Adam Šárkány, posestnik, Adrianci; Josip Héry, posestnik, Domanjšovec; Arpad Benčec, posestnik, Lemerje; Janez Fartok, posestnik, Kuzdoblanje; Stefan Cselak, posestnik, Lemerje.

Namestniki: Fran Mikola, posestnik, Gor-

nji Petrovec; Karoly Keresmar, posestnik, Gornji Petrovec; Franc Csacsar, posestnik, Domanjšovec; Franc Pelcar, Kuzdoblanje; Janez Šiftar, posestnik, Brezovci.

Za okraj Dolnja Lendava:

Kandidati: Stefan Terbača, posestnik, Turnišče; Ferenc Čizmešija, občinski blagajnik, Turnišče; Stefan Berden, posestnik, Dobrovniki; Ferenc Horvat, posestnik, Dobrovniki.

Namestniki: Janez Dežulan, posestnik, Dolnji Lakos; Marko Rajh, posestnik, Dolnja Lendava; Stefan Pevec, posestnik, Bratavec; Mihael Purko, posestnik, Bratavec.

ZDRUŽENA LISTA DAVIDOVIČEVCEV, SKS IN NSS ZA MESTO MARIBOR:

Kandidati: Josip Ribarič, profesor; dr. Richard Faninger, odvetnik; dr. Franc Rostohar, profesor.

Namestniki: Anton Lipovšek, posestnik; Pavao Lupret, brivec; Jakob Škraba, uradnik.

SOCIALNO DEMOKRATIČNA STRANKA (RENOTOVCI)

je vložila sledeče kandidatne liste:

Za mesto Ljubljana:

Kandidati: Zvonimir Bernot, urednik; Karl Kisovec, železničar; Janko Telban, uradnik OUZD; Josip Moretti, uradnik OUZD na Jesenicah; Josip Prijatelj, železničar v pokouju.

Namestniki: Lovro Klemenčič, poslovođa, Novo mesto; Ivan Bizjak, čevljar, Krško; Franc Ogris, klepar, Ljubljana; Jakob Dolničar, strojar, Dobrova.

Za okraj Ljubljana okolica:

Kandidati: Zvonimir Bernot, urednik, Ljubljana; Vencel Malavašič, dimnikar, Vrhnika; Janko Cvajnar, klepar, Medvode; Janko Telban, uradnik OUZD, Vič-Glinice; Jakob Dolničar, strojar, Dobrova; Franc Ogris, krojač, Vič; Matevž Žebavec, mizar, Zg. Šiška.

Namestniki: Martin Kučer, posestnik, Velika Ligojna; Lovro Klemenčič, poslovođa, Novo mesto; Karl Kisovec, železničar, Ljubljana; Ivan Bizjak, čevljar, Krško; Fran Kosce, klepar, Ljubljana; Josip Prijatelj, železniški upokojenec, Ljubljana; Anton Faganel, železniški kretnik, Rakek.

Za okraj Radovljica:

Kandidati: Josip Moretti, uradnik OUZD, Jesenice; Andrej Prešeren, tov. delavec, Gorje pri Bledu; Anton Znidar, tov. delavec, Jesenice.

Namestniki: Anton Thaler, tov. delavec, Javornik; Florjan Stanovnik, tov. delavec, Javornik; Ivan Jenko, posestnik, Javornik.

JSDS (bernotovci) je vložila kandidatno listo tudi za okraje Laško (nosilec Zvonimir Bernot), za Brežice (Martin Urek) in za okraj Celje-okolica (Alojzij Leskošek).

V okraju Brežice je vložila še neka »slovenska federalistična stranka« svojo listo, katere nosilec liste je posestnik Martin Vim-polešek.

SAMOSTOJNO DEMOKRATSKA STRANKA

je vložila še sledeče liste:

Za okraj Črnomelj (nosilec) Julij Mazzele, posestnik v Gradcu; za okraj Laško (nosilec) dr. Jože Bohinjec, ravnatelj OUZD v Ljubljani; za okraj Novo mesto (nosilec) Rudolf Faleskini, opekar, Dol. Straža. V okraju Kasta v paktira SDS z davidovičevci. Nosilec liste je samostojni demokrat učitelj Trinajstič, drugi na listi pa je davidovičevce prof. Mučalo).

Za mesto Maribor kandidirajo na listi SDS: Ivan Mohorček, postajenačelnik; Vilko Weigl, trgovec, in Ivan Kejžar, priv. uradnik. Kandidat SDS za mesto Celje je dr. Anton Božič, odvetnik, njegov namestnik pa Ivan Rebek, ključavničarski mojster.

Pri ljubljanskem deželnem sodišču je vložil za sedem vol. okrajev 35 list, in sicer 7 od SKS, 7 od SDS, 7 od ZDF, 4 NRS, 4 od JSDS (bernotovcev). Med ostalimi okraji prednjačijo menda najbolj Brežice, kjer se za dva mandata poteguje nič manj kakor šest strank.

„Secolo“ o zblizanju Jugoslavije z Madjarsko.

Milan, 17. decembra.

Zblizanje med Jugoslavijo in Madjarsko katero je Italija smatrala že za popolno svojo vazalko, je v italijanskih vladnih, to se pravi, fašistovskih krogih potrdilo razumljivo nejevoljo in tako vidimo, da se je znani »Secolo« beograjski poročevalec Italo Zingarelli, v svojih »Pozvedovanjih v Jugoslaviji«, vrgel tudi na to vprašanje.

Z neko pikro ironijo, ki razodeva le presojno, kako silno neprijetna je ta stvar za Lahe, pripoveduje Zingarelli v svojem uvodu, da so Jugoslovenci in Madjari kar hipoma prišli do izpoznanja, da bi mogli biti prijatelji, ali da hočejo priznati, da jih vodijo k temu zblizanju močni materijalni interesi, kar bi pozdravila z dopadanjem vsa Evropa, temveč vlačijo za lasne dan neke stare razloge, pradedne zveze in simpatije med obema narodoma ter navajajo v dokaz n. pr. da madjar Janos Hunyady nastopa v srbskih narodnih pesmih kot Sibirjanin Janko, in da je madjarski pisatelj Jokai nekeje pisal, da se Madjar težko priuči kakemu tujemu jeziku izvzemši srbskega. A regent Horthy da je moral iti celih 400 let nazaj, da je našel primer madjarsko - srbskega vojnega bratstva, ko so bili Madjari skupno s Srbi potolčeni od Turkov pri Beogradu in pet let pozneje pri Mohaču. Horthy da je štiristoletno bitko pri Mohaču uporabil za zgodno priliko, da je pro-rokoval, kako se približuje čas, ko se bosta oba naroda, ki sta se zasovražila tekmo zgodovine, zopet sprijateljila. Zingarelli se ob omembi tega dogodka porogljivo čudi, čemu je neki Madjarska praznovala z žlovanjem štiristoletnico poraza pri Mohaču. češ, saj vendar vzbuja žalosten spomin samo poraz, ki se ne mašuje, ne pa tak, po katerem se narod preporodi: »Žalosten je bil Vittorio Veneto za Avstrijo, ni pa bila Novara za Italijo!« Pripominja pa, da so bile one Horthyjeve besede »zelo resne, ker jih je izgovoril tisti, ki na madjarskih tleh izvršuje oblast Habsburžanov, katere je vrgel s prestola svet, ki je s tako verno pomagala Srbom, da je skril Madjarsko na zemljepisnem pojemu.« Ali od tedaj, ko jih je izgovoril, namreč 24. avgusta t. l., pa vse do zdnjih dni, ni prišlo do keke pogodbe, kakor se je zdelo, da jo ima Horthy že gotovo, in njegovim besedam so odgovarjali v Jugoslaviji le presihajoči odmevi. Toda svoj poln obseg so dosegli ti odmevi takoj po podpisu italijansko - alban-ske prijateljske pogodbe.

Zingarelli kritizira nato politiko dr. Ninčiča in pravi, da ima ta politika svoje nenopravljive izvršne grehe, češ, da je nemogoče istočasno slediti Italiji sovrzne struje in ostajati v prijateljstvu z Italijo, kakor da ni mogoče biti član Male antante in potezati se za prijateljstvo z Madjarsko. Potem pa pokopava Malo antanto, češ, da je ravno ta. O kakor je nemogoča Ninčičeva politika, nemogoča tudi Beneška politika, da bi rešil Malo antanto, ko je izjavil pred kratkim v odseku za zunanje stvari, da Mala antanta ni zveza, ki bi bila naperjena proti Madjarski, s katero se žele dobri odnosi, ko si je Mala antanta vendar postavila kot svoj življenjski razlog v svoji protimadjarski osti ba je nastopila zanjo agonija šteti dan. Koso Bukarešta, Beograd in Praga zavzeli naravn Madjarski stališče, ki je bilo v očividnem nasprotju z njenim življenjskim razlogom.

Dr. Ninčič je baže hotel igrati vlogo posredovalca med Madjarsko in državami Male antante, pa se mu je zgodilo, kakor vsem pomirjevalcem: takoj po njegovem padcu, so mu očitali v Londonu »paktomanije«, v Bukarešti pa dvomljivo politično koncepcijo. Po Zingarellijevem mnenju ni bilo bolje, da se je zblizovanje naslonilo na materijalne koristi, to se pravi, gospodarske in kulturne interese, a pričetki da bi se moralo pri - zaščititi narodnih manjšin! Madjarom in Jugoslovonom je bilo treba pet let, da so spoznali to. Madjari niso hoteli priznati, da so premaganci. Novo napetost sta že povzročila poizkusa povrnitve Karla Habsburžana, a ravno tako tudi nastopi Male antante, a ostalo so storili ponovni poizkusi budimpeštanske vlade, da bi spravila vprašanje madjarskih narodnih manjšin v Jugoslaviji pred Društvo narodov. Ali vključ vsemu temu se ne sme pozabiti, da Madjari globoko spoštovali Srbe, ker jih smatrajo za močne, toda lojalne nasprotnike. Vse drugače je stališče Madjarov

nasproti Rumunom in Čehom, katere v vojaškem pogledu vpoštevajo zelo malo.

Prvi poizkus za obnovitev zvez med Beogradom in Budimpešto je bil po Zingarelliju zelo težaven. S časom pa se je stvar zboljšala in v pomladi leta 1924 je potom komisij, ki so istočasno delovale v obeh prestolnicah, prišlo do izmene vidikov z ozirom na tiste klavzule trianonske pogodbe, ki so rešile nekatera vprašanja samo v velikih potezih, kakor vprašanje zasebnih predvojnih dolgov, razdelitve arhivov, potnih listov, železniških tarif, odpravo sekvestrov itd. Pozneje je prišla začasna trgovinska konvencija, a 24. jul. t. l. je bila podpisana trg. pogodba, ki sedaj čaka ratifikacije istočasno s konvencijo za tranzit, ter je več drugih konvencij tudi že pripravljenih za podpis. Delovanje madjarskega pooblaščenega ministra v Beogradu Horthyja, ki je sedaj premeščen v Rim, je imelo dobre uspehe, ki bodo zelo olajšali delo njegovemu nasledniku. Stvar je dobro vpe-ljana.

O vprašanju dostopa k morju, ki je po členu 244. trianonske pogodbe zajamčen Madjarski, se po Zingarellijevih informacijah doslej ni razpravljalo. V prejšnjih časih bi bilo sploh nemogoče načeti to vprašanje. Ko pa se je Ninčič zadnjič vrnil iz Zeneve, je izjavil novinarjem, da bi radovoljno hotel skupno z madjarsko vlado pretresti način rešitve vprašanja izhoda na Jadranu. Splita pri tem Ninčič nikoli ni imenoval, ali prizadeval si je prav gotovo z vsemi močmi, da bi pospešil zblizanje z Budimpešto, ter je tudi v svojem govoru pred volilci v Velikem Bečkereku 5. t. m. govoril o skupnosti interesov obeh narodov in svojem znanju v dobre sadove, ki bi jih moralo roditi njuno skupno delovanje. Ravno tako je madjarski minister zunanjih stvari Walko 8. novembra t. l. izjavil v parlamentarnem odseku za zunanje stvari, da je ozračje postalo bolj ugodno za pogajanja med Budimpešto in Beogradom, in je izrazil dobre nade za bodočnost v Zenevi pa so se vršili med Walkom in Ninčičem zelo dolgi in mnogo obetajoči razgovori. V nekem poznejšem času pa bo treba ugotoviti, do kod je zblizanje med Madjarsko in Jugoslavijo združljivo z Bethel-novim programom, ki gre za revizijo mirov-nih pogodb in za pravico samoodločbe Madjarov, »podvrženih tujemu jarmu«.

Zingarelli sluša potem s citatom članka ravnatelja »Avale«, Mousseta, ki ga je objavil »Journal des Débats« 18. novembra t. l. pokazati nagibe, ki vodijo beograjsko vlado pri njenem prizadevanju za zblizanje z Budimpešto: »Odnosaji Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev z njenimi sosedi so se sicer tekom zadnjih let znatno utrdili, ali vendar niso taki, da bi definitivno odstranjevali vsak povod neizvestnosti. Dobro bi bilo, da se ta država zagotovo, da njen sosed na severu ne bo pripadla, in da se ne bo oteževal krizo, ki bi znala izbruhniti klub iskreni želji po miru, ki navdaja beograjsko vlado. Ta okoliščina je še tem važnejša, ker madjarsko - jugoslovenska meja ni označena z nikakršnimi naravnimi ovirami in bi v slučaju konflikta vezala znatne sile...«

Od posameznih političnih voditeljev nava-ja potem Zingarelli mnenje Stjepana Radića, ki da presoja madjarsko - jugoslovenska zblizanje po svojem načinu, češ, da ga bo uresničila seljaška vzajemnost. Pribičevje da ni za zblizanje, temveč za ojačanje Male antante, češ, da je Madjarska še vedno habsburška in da si ob sedanjem madjarskem režimu ni treba delati nikakršnih iluzij. V jugoslovenskih gospodarskih krogih pa da obstoji bojazen, da Budimpešta zelo stremi za boljšimi odnosi v Beogradu, da bi si zagotovila posredovalstvo med Jugoslavijo in evropskim zapadom, med jugoslovensko trgovino in zapadnoevropskimi denarnimi zavodi, čemur pa se jugoslovenski trgovski krogi hočejo na vsak način izogniti, ker se vobče v Jugoslaviji vidi v vsaki inozemski gospodarski kolaboraciji politična zaseda. Tako n. pr. zagrebško »Bankarstvo« vodi neprestano ostro propagando proti Italiji, ker se boj nepretacije italijan. kapitala, ki bi mogla imeti tudi politične posledice. »Ali kar je res, je res, mrzja proti tujcem ni izključno značilno svojstvo Jugoslovenov: Rumunska kaže slične tendence. Mlade države, ki so

Ch. Lucieto:

Spomini francoskega vojnega detektiva.

Iz raporta, na podlagi katerega se je dokazala njih krivda, in katerega so prečitali pred vojnim sodiščem, lahko navedem samo ta-le izvleček:

»Na zunaj izgleda peklenski svinčnik ravno tako kakor vsi drugi kovinski svinčniki, v katere se vtičajo grafitne konice in se lahko izmenjavajo. V notranjosti se dotika ta črna, modra ali rdeča konica majhne steklene cevke, v kateri se nahaja žigalna snov, ki je zelo gorljiva.

Ce je svinčnikova konica izrabljena skoraj do konca, do žigalne cevke, uhaja zrak vanjo in predre v 15 do 20 minutah do kemične snovi, ki se avtomatično užge in v trenutku povzroči izredno močan požar, ki ga je težko pogasiti.«

Poročilo se je končalo s sledečimi besedami:

»Ta vrsta zločina je posebno nizkotna, kajti zločinec deluje takorekoč popolnoma varno.

Na sprehodu na primer se dela, kakor da bi jedel, a z zobmi odgrizne konico svinčnika, ki ga skriva pod kosom kruha. Nato položi ta kos kruha s svinčnikom vred tja, kjer mu je zapovedano, da mora povzročiti požar: na kup bombaževih zavojev, v tovarni, ali na

pomolu kakega pristanišča. Potem pa se spreha mirno naprej in izgine. — — —

Sedaj pa hočem dati formalni ali nepobitni dokaz za krivdo Nemčije v tej zadevi.

»Uradni list Helvetske republike« je v svoji številki od 16. novembra 1918 objavil poročilo o seji Velikega sveta v Zürichu. Tam se čita sledeče:

»Sojialistični poslanec Euderli je povzel besedo in izjavil:

»Preiskava v bombni aferi je dokazala, da je diplomatsko zastopništvo Nemčije v Švici uporabljalo svoje kurirje, da so prenašali v našo deželo cele tovore bomb in razstreljiva kakor tudi bacilov z namenom, da jih spravijo naprej v Italijo.

In kdo se je bavil s to umazano in nevarno trgovino? Zelo visoka osebnost princ von Bülow, bivši nemški državni kancelar, ki je v Lucernu sprejemal svoji hiši anarhista Bertonijs in Cavallinija.

Kdo ve, ali so pošiljke bacilov, ki so jih te osebnosti spravile v Italijo, povzročile kako nesrečo?

Ponoviti hočem, da je to uradna izjava. Zato se

• Švice. (Op. prev.)

• Mesto v Švici. (Op. prev.)

moram tudi vprašati, zakaj nista bila takoj izgnana iz Švice po tem razkritju nemški poslanik v Bernu, g. von R..., in njegov ataše, major von B..., šef nemške špijonaže v Švici.

Zločini so, ki jih tudi diplomatska nedotakljivost ne more kriti! In koliko enakih zločinov smo razkrili v teku vojne!

10. poglavje.

Razkrinkanje tajnega dopisovanja nemških špijonov.

Za časa vojne je bilo tajno dopisovanje zelo v rabi. Jasno je, da so podatki, katere so si preskrbeli špijoni vojskujočih se držav, imeli vrednost samo, če nasprotnik ni vedel, da so znani. Vzemimo na primer poročilo nekega nemškega agenta, ki stanuje v Parizu in ki piše svojemu šefu, da so prejšnji dan Francozi poslali 15.000 mož na laško fronto.

Ko je dobil nemški generalni štab to poročilo, se je moral vprašati:

1. Na katero točko italijanske fronte se bodo poslale te čete?
2. Ali gre za napad?
3. Kje se bo izvršil ta napad?

(Dalje prth.)

Dnevne vesti.

SPOMENIK KRALJU PETRU OSVOBODITELJU.

Pod tem naslovom smo prejeli: V Ljubljani nameravajo postaviti kralju Petru veličasten spomenik. Spomenik iz kamena in bron, ki bo baje stal prav značne vsote.

Lepo je in patrijotično, da se slovenska prestolnica na dostojen način oddolži spominu Velikega Osvoboditelja; spomenik bo Ljubljani v čast in okras. O vsem tem ni dvoma. Gre le za vprašanje, kakšen naj bo ta spomenik.

Vsak dan čujemo, da pretresa naš narod težka gospodarska in socialna kriza; da nismo mogli v Ljubljani niti stanovanjskega vprašanja dovoljno rešiti.

Ko je ideja že sprožena — in doro, da je sprožena — naj se spomenik postavi. Toda njegov pomen naj ne bo le patrijotičen, z ozirom na današnje razmere naj bo tudi socialen in kulturni. Postavite »Dom kralja Petra I. Osvoboditelja« n. pr. za vdove in sirote po častnikih in drž. nameščencih, ali za slepce, ali za vojne invalide, in postavili mu boste spomenik »aere perennius«, katerega bi bil tudi sam Osvoboditelj gotovo bolj vesel kakor mrzlega kamena in votlega bron, in prepričana sem, da bo za tak spomenik vsakdo rajše daroval.

— Vsled slučajnega defekta v tiskarni je izšla včerajšnja številka »Narodnega Dnevnika« ob 18., mesto ob 11. uri. Prosimo cenjene naročnike, da to upoštevajo.

— Zakon o komunalnih hranilnicah. Zakonki načrt o komunalnih hranilnicah je izdelan ter bo eden prvih, ki jih predloži minister za trgovino in industrijo narodni skupščini v zakonodajno.

— Novi tovarni listi. S 5. decembrom so bili izdani v promet novi tovarni in spremni listi za notranji promet. Dosedanji tovarni in spremni listi se potegnjejo z 31. decembrom iz prometa.

— Statistika našega uvoza in izvoza. Na predlog naših gospodarskih krogov, da naj bi se statistika našega uvoza in izvoza čim bolj izpopolnila, je naročil statistični oddelček generalne direkcije carin svojim podrejenim organom, da naj vodijo ob 1. januarja dalje tudi statistiko o uvozu in izvozu predmetov, ki jih naša carinska tarifa ne omenja ali pa jih omenja samo v zvezi z drugimi predmeti.

— Fond za zgradbo oficirskih stanovanj. Ministrstvo vojske in mornarice je zaprosilo za dovoljenje, da bi vlagalo vse dohodke državnih zgradb in zemljišč, ki jih imajo v namenu oficirji, vojaški uradniki in drugi vojaški in mornariški uslužbenci, v blagajno ministrstva ter ustvarilo tako fond za zgradbo stanovanj za oficirje in druge vojaške in mornariške uslužbence v krajih, kjer stavbene prilike to zahtevajo.

— Borza dela v Celju razglasa sledeče: Franc. gen. društvo za emigracijo v Zagrebu naznanja, da je vsled nastale krize v francoski industriji in poljedelstvu prisiljeno začasnno obustaviti vsako pošiljanje delavcev v Francijo. Ko se bo v Franciji nastala kriza ublažila in bo dohod inozemskih delavcev v Francijo zopet dovoljen, se bo interese pravčasno obvestilo.

— Uradni dan Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Mariboru. Prihodnji uradni dan Zbornice za trgovino, obrt in industrijo se ne vrši v sredo, dne 22. t. m. ampak v četrtek, dne 23. t. m.

— Elektrifikacija otoka Krka. Neko podjetje je zaprosilo pri upravi mesta Krka za koncesijo za elektrifikacijo vsega otoka. Dela utegnejo biti končana do prihodnjega poletja.

— Za rezervne oficirje. Art. brigadni general G. Sava Tripkovič bo v torek 21. t. m. ob 17. uri predaval v oficirskem domu v Ljubljani (Vojvode Mišića vojašnici) o »Upotrebi artilerije u Alpah«. Rezerni oficirji se vabijo da se udeležijo tega predavanja.

— Mednarodna gospodarska konferenca v Zenevi. Dne 4. maja se odprla v Zenevi mednarodna gospodarska konferenca. Konferenca bo pretresala gospodarsko krizo, ki ovira splošni napredek. Trgovinska zbornica v Beogradu je predložila ministru trgovine in industrije predstavko, v kateri predlaga, da se skliče anketa, ki naj pretresa gospodarske prilike v naši državi ter fiksira direktive za delo naših delegatov na tej konferenci.

— Izpremembe v državni službi. Za arhivske uradnike na dosedanjih službenih mestih v mariborski oblasti so imenovani: Josip Lah, Fran Markež, Mirko Kranjc in Srečko Andrejčič.

— Iz poštna službe. Za poštne upravnika pri poštnem uradu Ljubljana 7 je imenovan Ferdo Gaspari, poštni uradnik v Domžalah. — Premišljen je poštni uradnik Franjo Vratačnik iz poštne urada v Guštanju k poštne uradu Litija. — Upokojen je poštni uradnik Josip Lavrič pri pošti Nova vas pri Rakeku.

— Dijaška stavka. Učenec III. razreda trgovske akademije v Novem Sadu, Blagoje Nikolić je dobil slab red v zgodovini. Nahrulil je svojega razrednika, zakaj mu je pripečal »dvojko«. Razrednik mu je velel mesto odgovora v malce razkem tonu: »Sedite.« Naslednji dan mu je sporočil, da je izključen. Vsled tega so zapustili Nikolićevi součenci v solidarnosti, ki bi bila vredna kaj boljšega, razred ter proglasili stavko. Ravnanje po se tega ni ustrašilo, temveč je pozvalo dijaške, da naj se vrnejo tekom 24 ur v šolske klopi, sicer bodo vsi izključeni. Dižaki so se vrnili v šolo, toda prosili so, da se jih zaščiti. Ravnanje jim je to obljubilo, toda stvar se je končala povsem drugače, kot so si fantje predstavljali: vsi so bili občutno kaznovani.

mogle zmagati v vojni ob boku velikih starih držav, se smatrajo danes na isti višini z njimi in so si vble v glavo, da morajo storiti vse same s svojimi močmi, na vseh poljih, kakor da bi uporaba tujih izkušenj in pomoči drugih, ako je prilika za to, žalila dostojanstvo naroda.

Tako zaključuje svoj dopis Zingarelli, Italijan, podanik tiste italijanske države, ki se ne more ponášati ne z veličino ne starostjo, pa vendar kriči ob vsaki priliki: »Italia fara da sè!« — »Italia bo storila vse s svojimi močmi!« — vkljub vsej svoji priznani revščini in razoranosti, kakor ju ni v nobeni »mladi državi. Seveda, Jugoslavija s svojim ogromnim naravnim bogastvom bi bila prava Kalifornija za kruha lačno sosedo, ako bi bila tako nespametna, da bi odprla na stečaj svoja vrata italijanski penetraciji. Ali Jugoslavija ni Albanija in Beograd ni Tirana! Naj potem italijanski fašizem pošilja še toliko svojih »poizvedovalcev« v Jugoslavijo, ki naj presojajo delovanje njenih odgovornih činiteljev za zaščito njenih koristi, kakorkoli hočejo, vedno bo dobil enako jasen odgovor, da si nismo samo vble v glavo, temveč tudi v resnici hočemo v polni meri doseči, da »Jugoslavija fara da sè!« in da je fašistovska Italija pač zadnja država na svetu, h kateri bi mi hodili učiti se izkušenj, iskati podpore ali morda vpraševati dovoljenja za prijateljsko ureditev svojih odnošajev s sosedo! Faremo da sè!

Politične vesti

— Wendel o Pašičevih političnih boleznih. V berlinskem »Tagebuch« je objavil Hermann Wendel nekrolog o Pašiču, ki ga končuje z besedami: »Kar pa Pašiča prav posebnost stavlja Bismarcku ob bok, je njegova navada uporabljati svojo bolezen kot politikum. Če so pisali listi o Pašičevi obolevnosti, tedaj je vedel ves svet, da Pašič nekaj namerava, in se je z napetostjo pričakovalo na bodoče dogodke. Ko pa je končno stvar postala resna, ni 81 letni Pašič niti več poskušal s kakšno boleznijo, v kateri bi itak vsak videl le političen maneuver, temveč se je hitro vlegel in umrl na eno, dve, tri.

— Zakaj so demokrati proti Boži Maksimoviču. O tem je obširno govoril demokratiški prvak in med drugim izjavil: Demokrati nikakor niso proti osebi Maksimoviča in bi pristali na to, da prevzame Boža Maksimovič kako drugo ministrstvo, toda kot notranjega ministra ga ne morejo sprejeti. Kako je Maksimovič izvedel volitve, o tem niti ne če govoriti, toda glavni vzrok je ta, da Maksimovič na interpelacije o neredostih svojih uradnikov sploh ne odgovarja. Zato je Maksimovič kot notranji minister nemogoč. (Mislimo, da bi moral biti sploh nemogoč vsak minister, ki ne odgovarja in interpelacije. Op. ured.)

— Pogodi HSS za vstop v vlado. Na svojem zagrebškem shodu je podal St. Radić sledeče pogoje HSS za stop v vlado. V glavnem so štiri zahteve: 1. Da se vsi skleni, ki jih je vlada sprejela, a jih še ni izvršila, izvedejo. 2. Da se sprejmejo predlagani zakoni, ki jih je osem. 3. Načrt, kako je treba delati. Ako se kriza reši do jutri, se mora takoj po jutrišnjem sestati skupščina, da se izvolijo odbori, zato bo 6 dni odmor do 29. Od 29. decembra do 5. januarja se mora delati. Po pravoslavni praznikih se mora stalno delati do 31. marca. HSS pozdravlja sodelovanje vseh strank v vladi pod pogojem, da so te stranke za narodni sporazum, za brzo parlamentarno delo, za gospodarsko sanacijo in za to, da mora anketni odbor svoje posle vršiti vestno in pošteno. Proračun se mora zmanjšati.

— Pribeževci o naši zunanji politiki. Na shodu na Sušaku je govoril vodja SDS, g. Pribeževci zelo obširno o nalogah naše zunanje politike. Dejal je, da si morajo naši sovražniki zapomniti, da smo v stvareh zunanje politike vedno vsi složni. Z ozirom na italijansko-albanski dogovor je dejal Pribeževci, da je Evropa stalno v nemiru, odkar je prišel Mussolini na vlado. Ko sta šla Pašič in Ninčić 1. 1924 v Rim, da podpisata rimski pakt, je Pribeževci vedno trdil, da sta šla v Canosso, ker je vsako prijateljstvo z Italijo izključeno, dokler se preganja naše brate v Italiji. Če bi Italija hotela z nami prijateljstvo, potem nam ne bi smela vzeti Zadra. V Beogradu so nekaj mislili, da Italijani sovražijo samo Hrvate in Slovence, da pa Srbe ljubijo. Sedaj pa se je izkazalo, da ravno tako sovražijo Srbe, ker isto, kar so delali v Kvarneru in v Istri, delajo sedaj v Draču in Skadru. S tem se je izkazalo, da so interesi Srbov, Hrvatov in Slovcov, tudi v tem vprašanju popolnoma isti. Napačni so tudi poizkusi Ninčića, da bi prišlo do prijateljstva med Jugoslavijo in Madžarsko. Z Madžarsko je vsako prijateljstvo nemogoče. Do sporazuma bi moglo priti le z madžarsko demokracijo. — Osnova naše zunanje politike je izražena v geslu: Balkan balkanskim narodom. Zato je nezasišana trditve italijanskega tiskovnega urada, da smo mi proti neodvisnosti Albanije. Mi zahtevamo, da pripada Balkan samo balkanskim narodom in zato smo proti italijanskemu protektoratu nad Albanijo.

— Poraz Bethlenove vlade pri tajnih volitvah. Od 44 mandatov, ki jih je bilo voliti pri tajnih volitvah je dobila Bethlenova vladna stranka samo 9 mandatov, njej prijazna gospodarska stranka pa 10. Opozicija je dobila 24 mandatov in sicer socialni demokrati 18, demokrati 11 in opozicijska plemenska stranka 1. Ta rezultat je zgovoren dokaz, da je vlada pri javnih volitvah dosegla svoj uspeh le vsled terorja in sleparij in ni čuda, da je vladi sami njen preveliki uspeh pri javnih volitvah mučen. Zato se govori, da misli vlada pri nadomestnih volitvah, ki so potrebne, ker so bili nekateri poslanci izvoljeni v več okrajih, odstopila opoziciji par mandatov.

— Primo de Rivera bo po časopisnih vesteh imenovan za kneza Rifa.

— Amerika bo zgradila deset novih križark, od katerih bo vsaka veljala 10 milijonov dolarjev.

Božična številka »NARODNEGA DNEVNika« izide v petek dopoldne v povečani in pomnožen izdaji.

Ker izide prihodnja številka šele v pondeljek, bo božična številka zlasti uspešna za inseriranje.

Zato inserirajte v božično številko.

— Vročekrvem diplomat. V Mehiki se govori, da bo španski odpravnik poslov Gual odpoklican, ker je priložil nekemu prometnemu policijsku krepko zaščeno. Gual je prišel s strožnikom po naključju v konflikt. Stražnik ga je pozval, da naj se legitimira. Ko mu je pokazal Gual legitimacijo zunanje-ga ministrstva, je policijski stražnik ni hotel priznati, vsled česar ga je odpravnik poslov udaril po ustih. Pri tem bi bil Gual kmalu slabo naletel: Množica ga je hotela linčati, baš v zadnjem trenutku pa se je pojavil na pozorišču mehiški zunanji minister, ki je stvar preprečil.

— Poštno-carinska služba. Višji kontrolor v ministrstvu Zaviša J. Radović je spisal knjigo »Poštansko-carinska služba«, ki je namenjena v prvi vrsti poštnemu osebju, ki se bavi s to službo, zlasti pa začetnikom. Pisana pa je knjiga tudi za poslovni svet, ki ima zaradi svojih pošilk iz inozemstva zveze s pošto. Trgovci bodo v knjigi dobili navodila, kako naj postopajo, kadar niso zadovoljni s carinjenjem. Knjiga se tiska na finem papirju in bo veljala za tiste, ki jo najprej naroče, 10 dinarjev. Zbiralec naročnikov dobe vsako deseto knjigo zastonj ali pa 10% kot nagrado. Knjigarji imajo običajen popust. Naročnino s izkazi naročnikov je treba poslati na naslov: Zaviša J. Radović, višji kontrolor v ministrstvu pošte in telegrafa v Beogradu.

— Pri nakupu oblek za Božič in Novo leto dajemo znaten popust, na kar slavno občinstvo najljubše opozarjamo. — Jos. Rojina, Ljubljana, Aleksandrova štev. 3.

Ljubljana.

1— Trgovski ples se vrši 15. januarja 1927 v veliki dvorani Uniona v Ljubljani. — Odbor.

1— Policijska direkcija v Ljubljani, oddelček za najdene predmete ima že leto dni v shrambi najdeni elektro-dinamo znamke »Bosch-Roic« štev. 1910-2512 (R. S.), kateri se je uporabljal za autorazsvetljavo. Ker ni izključeno, da je bil dinamo ukraden in založen, se oni, ki ga pogrešajo ponovno vabi na ogled, sicer se bode izročil najditelju.

1— Vlomilec Klemen pod ključem. Vlomilec Klemen je imel drzno čelo, da se je pojavil zadnje dni, kljub temu, da ga imajo tam ljudje še v živem spominu, ker je izvršil nedavno vlom v šolo v Logu, zopet v okolici Brezovice. Podnevi je spal v šupah in na kozolcih, ponoči pa je izvrševal svoj tatinski poklic. V noči od sobote na nedeljo je vlomil v trgovino Valentina Erbežnika v Vnanjih Goricah. Tam je bil prepoden, predno si je mogel kaj prilastiti. Pobrisal jo je preko njiv in travnikov. Toda obupal ni. Kmalu nato se je pojavil v Notranjih Goricah, kjer je udril v gostilničarske prostore trgovca Ivana Dolinarja. Nastopal je silno nezmerljivo. Prižgal je luč, preiskal sobo in kuhinjo, se najedel ter jo zopet odkuril. V sobi poleg gostilne je spala domača dekla, ki ga je sicer čula, vendar pa si ni upala niti kihnuti, dokler ni lopov odšel, nakar je poklicala domačo pomoč. No bilo je že prepozno: Klemen je bila vzela noč. Od Dolinarjevih jo je mahnil Klemen v notranje Gorice, kjer je hotel vlomiti pri posestniku Valentinu Mraku, kjer ga je na prepolni pesčevaj, vsled česar je šel končno spat v neko šupo na Logu, kjer je prelenaril vso nedeljo. Ponoči je šel zopet na delo. Ko je korakal po veliki cesti v smeri proti Vrhniki, ga je srečal upokojeni orožnik Toni, stanujoč v Logu. G. Toni je lopova prijazno pozdravil. Ker mu je odgovoril Klemen šele, ko je bil že precej daleč za njim ter je obenem požuril svoje korake, kot da bi se mu bogve kam mudilo, je postala stvar umirovljenemu orožniku sumljiva, vsled česar je opozoril nanj gostilničarja Lenarčiča in več drugih vaščanov ki so jo udrili za lopovom čim najhitrejši so jih mesle noge, ga dohiteli in ga kljub vsem njegovim izgovorom zvezali in izročili orožnikom na Brezovici, ki so kmalu ugotovili, da imajo pred seboj razbojnika Klemena. Lopov je moral prenočiti, dobro zastražen, na orožniški postaji, včeraj dopoldne pa sta ga prignala dva orožnika v zapore deželnega sodišča v Ljubljani, kjer čepi sedaj dobro zastražen v samotni celici. Najbolj zanimivo pri vsem tem je, da je izsledil marljivo iskanega falota upokojenec in so ga prijeli civilisti.

— Npravnostni pregreški češkoslovaškega kapetana. Te dni je prešla olomuška policija ovadbo, da zlorablja 32letni kapetan olomuške provijanture Jaroslav Bermann mla-doletne deklice. Policija je ugotovila, da se je pregrešil pohotni oficir nad tremi deklicami v starosti od 11 do 13 let, ki so vse iz uglednih meščanskih rodbin.

— Princ Windischgrätz težko obolel? — Kot poročajo iz Budimpešte, je falzifikator Windischgrätz težko obolel. Zdravniki pravi-jo, da ga bo treba operirati ter predlagajo sodišču, da bi dovolilo, da se ga pošlje v neki sanatorij.

Radio potrebščine
v največji izbiri ima stalno v zalogi
FRANC BAR. Ljubljana Cankarjevo nabrežje štev. 5.
Telefon štev. 407.
Cene znatno znižane. Zahtevajte novo izšle cenike.

Maribor.

— Društvo stanov. najemnikov v Mariboru poroča, da je postajenalec g. Mohorko radi prevzema kandidate za volitve v oblasno skupščino odložil mesto predsednika ter vrši nadalje do obnove zbora posle predsednika podpredsednik g. prof. dr. Perhave.

Prosveta.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama.

Začetek ob 20. uri.

Torek 21. decembra: Skopuh. Red B.
Sreda 22. decembra: Macbeth. Red C.
Četrtek 23. decembra: Kovarstvo in ljubezen. Red E.

Opera.

Začetek ob pol 20. uri.

Torek 21. decembra: Otello. Red D.
Sreda 22. decembra: Zaprlo.
Četrtek 23. decembra: Tannhäuser. Red A.

Gledališke abonente opozarjamo na malo spremembo repertoara in abonmajev v ljubljanskem Narodnem gledališču tekom tekočega tedna.

Verdi: Othello. Po presledku enega meseca se poje danes v torek zvečer v ljubljanski operi ena izmed poslednjih Verdijevih oper »Othello« za abonente reda D. Naslovno vlogo zamorca Othella poje g. Knittel. Poročnika jaga — g. Holodkov, stotnika Kasija — g. Banovec, poslanca Ludovika — g. Rumpelj. Desdemona poje ga. Zaludova, Emilijo pa gna. Polučkova. Predprodaja vstopnic v operni blagajni.

Gospodarsivo.

LJUBLJANSKA BORZA,
dne 2. decembra 1926.

Blago: Bukova drva, suha, s 15% okroglice, feo nakl. postaja, za 100, 2 vag. den. 21. bl.

21. zaklj. 21; hrastovi bouls, od 27, 41, 54, 60, 70, 80 mm, od 3 m napr., feo meja, 10 vag. den. 1300, bl. 1300, zaklj. 1300; trami merkantilni, 4,5, 5/6, 6, 7 in 7,9, od 5, 6, 7, 9 m, feo vag. meja, 1 vag. den. 300, blago 300, zaklj. 300; koruza umelno sušena, za mletev sposobna, par. Kamnik, 1 vag. den. 195, bl. 195, zaklj. 195.

Vrednote: Merkantilna banka, Kočevje den. 95, bl. 95, zaklj. 95.

Zagreb 20. decembra. Newyork ček 53.564 do 56.764, London izplačilo 274.85—275.65, Pariz izplačilo 226.50—228.50, Praga izplačilo 167.—168.6, Curih izplačilo 194—197, Berlin izplačilo 1384—1351, Dunaj izplačilo 798.5—801.5.

Curih 20. decembra. Beograd 9.125, Berlin 123.10, Newyork 517.25, London 25.0925, Pariz 20.7375, Milan 23.175, Sofija 3.75, Praga 15.325.

To in ono.

NOVINAR.

Zgodilo se je to radi malega dečka, ki ni smel zvedeti tega na tak način. Naj bo to kakšna kretnja z roko, naj bo to tiha besedica »ne« ali kaj drugega; za nas, ki spadamo k istemu poklicu in ki vemo, kaj se to pravi, pa je to nečrna pesem o pogumu in človečnosti.

Ko se je zjutraj mali deček oblekel za v šolo, je šel spal njegov oče, ki mu je bil najboljši oče, kakor si ga je sploh mogoče misliti. To je bil sicer izreden slučaj, da je spal še v tem času, toda deček in njegova mati ga nista hotela motiti. Že dolgo je bil deček v šoli, ko je hotela mati spečega zbuditi.

Zagrnjeno bo v večen molk, kako je nastalo v sobi tedaj nekaj nepomilnega: oče mladega dečka ni odgovoril več. V eni samotnih, temnih in nemih ur noči se je ustavilo srce moža, njegov dih je ugasnil in nihče ne ve, če je pri zadnjem srčnem utripu vsaj še enkrat odprl oči in v temi videl vse svoje bogato življenje, če je še enkrat hotel objeti svojo ženo in svojega dečka. In ker je bil umrl zelo znan in zaslužen

mož, ni nič čudnega, če se je vest o tej bridki in nenadni izgubi bliskovito naglo razširila od enih presenečenih ust do drugih in da je o tem zvedel tudi urednik nekega časopisa. Istočasno pa je sprejel prošnjo vdove, naj ne priobči smrtne vesti tega dne v svojem časopisu. Vdova je vedela, da izide ta časopis v isti uri, v kateri zapusti mali deček šolo in odide domov po istih ulicah, kjer se bo časopis prodajal naprej. V svoji legobi ni pozabila dečka, on ne sme kjerkoli, na cesti ali v omnibusu opaziti imena svojega očeta s črnim križcem zadaj.

Na to bi se mogel spomniti tudi novinar, toda zanj odločitev ni bila lahka. Služba javnosti, služba časopisa, to je bila prva in najvišja dolžnost in ta gre dan za dnem preko živih in mrtvih, preko bridkosti in radosti dalje svojo pot. Vest je bila po važnosti in nujnosti najpomembnejša v tem dnevu, pozneje bi se vsakdo čudil, da je ni v tem listu čital na ta dan — ne; vsekakor ni bilo tako priprosto, odločiti se v tem trenutku. Stanovski tovariši tega moža bodo razumeli, kako je bilo zanj to težko.

Časopis je izšel brez vsakega imena in križca, mali deček je prišel iz šole, splezal na tramvaj in ni vedel, da je bil obvarovan pred grozno novico.

Nato zavije zadovoljen v svojo ulico, se povzpne po stopnjicah in pozvozi pri vratih s srečo željo po jedi.

Neznaten dogodek in skoro brezpomemben. Vest ni bila tiskana radi nekega malega dečka.

Mi, ki smo istega poklica, vemo, da je to primer novinarske hrabrosti in požrtvovalnosti.

Zazobica ali boj v Alhambri.

Če ima komik zazobico, ne more biti komičen, če ne more biti komičen, ne more nastopiti, če ne more nastopiti in se ravnatelj in ostali umetniki ne morejo zediniti, kaj naj se v tem slučaju zgodi, se lahko odigrajo prizori, ki prekašajo vse, kar si more izmisliti pesniška fantazija.

Bilo je tik pred predstavo neke operete, ki jo je imela vprijeti potujoča igralska sku-

pina touluške divete madame Turcy v lahki muzi posvečeni Alhambri v Zenevi. Madame je sporočila ravnatelju, da komik ne more nastopiti, ker ga boli zob ter predlagala, da se izpremeni program. Ravnatelj je odločil drugače. Izjavil je, da bo predstavo odpovedal in vrnil prisotnemu občinstvu vstopnino. Diveta mu je odrekala to pravico. S tem je bil podan tema za prerekanje, tekmo katerega je zabrusil ravnatelj igralki v obraz psovko »cabotine« (komedijantinja glumaške tople). Diveta in njeni pristaši so se vrgli besni s krikom in vikom na ravnatelja, kateremu je prišel na pomoč režiser. Nastal je sijajen pretep: Pokale so zaušnice, udarci s pestmi, delile so se brc, dekoracije so se podirale na pretepače, komadi garderobe, stoli so leteli po zraku, režiser je dobil vazo v glavo, eden od igrancev se je zgrudil onesveščen na tla in zadoneli so klici: Morile! Ubili ste ga! Tu nas hočejo pomoriti! Banditi! Lopovi! Urnih krakov so prišli trije orožniki, ki so se vrgli, korajžni do smrti, v metež ter skušali raztrgati pretepače narazen ter vzpostaviti red in mir. Toda zaman: Eden od igrancev je ugasnil električno luč in boj se je nadaljeval v temi tem bolj srdito.

Končno so orožniki vendarle reistrali ter vzpostavili mir.

Vsi igralci so morali odkorakati na policijsko stražnico. Dva so pridržali v zaporu. Bila je najživahnejša gledališka predstava, polna razburljivih prizorov, ki se je bo mesto Zeneva dolgo časa spominjalo.

Diamanti, ki padajo z neba. Kakih 100 kilometrov od San Paola (Amerika) so našli te dni velik meteorit. Kamen tehtal okoli 8 kg. To bi ne bilo samo na sebi nič posebnega, kajti v evropskih muzejih je deseti meteoritov, ki so še težji, da celo desetkrat težji kot ta. Je pa nekaj drugega: Ko so kamen razbili, so ugotovili, da vsebuje diamantna zrna. Ko je to izvedel, je reklamiral posestnik, na čigar teren je meteorit padel, kamen takoj zase kot svojo lastnino. Misli je pač, da bo čez noč obogatel. No, nadaljna analiza je ugotovila, da diamantna zrna niso niti toliko vredna, kot bi stalo delo, če naj bi se izločila.

Rudyard Kipling:

121

Knjiga o džungli.

Kotuko, ki je znal prav dobro risati po inuitskem načinu, je narisal slike vseh teh prigod na dolgem ploščatem kosu iz mreževga okla, ki je imel na enem koncu majhno luknjo. Ko je Kotuko odšel z dekletom v letu čudovito odprte zime na sever na Ellesmere Land, je pustil to sliko pri Kadluju, ki jo je pa izgubil v pridu na brežini jezera Netilling, ko so se mu neko poletje polomile sani; tam jo je prihodnjo pomlad našel nek Inuit iz tistih krajev ter jo prodal nekemu možu v Imigenu, ki je bil telmač na neki kitolovski ladji; ta jo je zopet prodal Hanku Olsenu, ki je bil pozneje prvi krmar na nekem velikem parniku, ki je vozil turiste k Severnemu Rtu na Norveškem. Ko je bila turistična sezija pri kraju, je parnik vozil med Londonom in Avstralijo in se je tudi ustavil v Ceylonu, kjer je Olsen prodal tisto sliko nekemu Ceylončanu za dva umetna safirja. V neki hiši v mestu Colombo sehi jo pa našel jaz ter jo prevedel na naš jezik od enega konca do drugega.

Rdeči pes.

Bilo je po obračunu v džungli, ko se je pričel najprijetnejši del Mowglijevega življenja. Imel je čisto vest, ki prihaja od povrnitve poštenega dolga, in vsa

džunglja je bila njegova prijateljica, kajti vsa džungla se ga je bala. Reci, ki jih je storil in videl in slišal, ko je hodil od enega ljudstva do drugega v spremstvu svojih štirih tovarišev ali brez njih, bi napolnile mnogo, mnogo povesti in zgodb, vsaka tako dolga kot pričujoča. Tako ne boš nikdar čul, kako se je sešel z norim slonom iz Mandle, ki je pobil dvaindvajset bivčolov, ki so vozili enajst voz kovanega srebra v vladno zakladnico, in razmetal svetle rupije po prahu. Kako se je v mečvarah na severu boril v eni dolgi noči z Jakalo, krokodilom, in si zlomil svoj nož na hrbtnih ploščah te zveri. Kako je našel nov in daljši nož na vratu Eloveka, katerega je bil ubil divji mrjasec, in kako je zaledeval tistega mrjaseca, ga ubil in tako plačal pošteno ceno za nož. Kako ga je v Veliki lakoti zajel tok bežečih jelenov in kako bi ga razvnete črede skoraj zmečkale. Kako je rešil Hathi'ja, tega molčečega, da se ni ujel v jamo s kolom na dnu, in kako je drugi dan sam padel v jako spretno past za leoparda in kako je potem Hathi zlomil debele lesene kole okrog njega na kosce. Kako je molzel divje bivčlove krave v mečvari in kako — — —

Ampak eno samo zgodbo moramo povedati hkratu. Oče Velk in mati Volkulja sta umrla; Mowgli je zavalil veliko skalo pred ustje votline in prepeval Mrtvaško pesem nad njima. Baloo se je močno postaral, in celo Bagheera, čegar živci so bili iz jekla in mišice iz železa, je bil videti bolj počasen pri ubijanju. Sivi Akela se je od same starosti popolnoma pobelil; rebra

so mu molela ven in hodil je kakor bi bil iz lesa; Mowgli je lovil in ubijal zanj. Mladi volkovi pa, otroci razkropljenega seecneškega krdela, so napredovali in se množili, in ko jih je bilo kakih štirideset petletnih brez gospodarja, jim je Akela velel, da naj se združijo in ravnajo po postavi ter tekajo pod enim glavjarjem, kakor se priiče svobodnemu ljudstvu.

Mowgli ni dajal v tej zadevi nobenega nasveta; dejal je, da je bil jedel kislo sad in da pozna drevo, na katerem je ta sad visel. Ko pa si je Phao, sin Phaone (oče mu je bil Veliki sledilec za časa Akelinega vodstva), priboril pot do vodstva krdela, kakor določa postava, in ko so se pod zvezdami pričeli zopet glasiti stari klici in stare pesmi, je prišel Mowgli že radi spemina na skalo posvetovanja. Ako je izpregovoril, je krdelo čakalo, dokler ni končal; sedel pa je poleg Akele na skali nad Phao. Tisti dnevi so bili dnevi dobrega lova in dobrega spanja. Noben tujec se ni smel priključiti v džunglo, ki je pripadala Mowglijevemu ljudstvu, kakor so imenovali krdelo, in mladi volkovi so se debelili in postajali močni in je bilo mnogo mladičev, ki jih je bilo treba prinesiti k pregledu. Mowgli se je vedno udeleževal pregledov; vedno se je spominjal noči, ko je črni panter prinesel goło ručavo dele v krdelo, in dolgi klici: »Glejte, do bro glejte, volkovi!« mu je navdajal srce s čudnimi čustvi. Drugače pa je bil daleč v džungli, kjer je okušal, otipaval, gledal in poslušal in čutil nove reči.

(Dalje prihodnjije.)

Najboljši šivalni stroj in kolo
je edino to

na dom, obrt in industrijo
v vseh opravilih.

Istotam platilni stroj DUBIED

Pouk v vzorcu in izpolnjen.

Večletna garancija

Dotavila za popravila.

Make cone, tudi za obroka.

Josip Petelinc
Ljubljana

Min. Proletarskega opoznanja.

Prodajni urad Portland cementne
tovarne Dovje-Mojstrana
Ljubljana, Dunajska cesta šte. 33
v posloju javnih skladišč

prodaja prvovrstni
cement

na veliko in malo po najugodnejših cenah.
Stalna zaloga blaga v javnih skladiščih.

MALI OGLASI

Vsaka stran 50 para debelo tiskano
Din 1.—.

PREMOG - CERIN

Wolfova 1/II. - Telef. 56.

Gospodinja

Išče mesta pri boljšem
gospodu event. vdovu
dvema ali tremi otrok.
Vajena je vseh hišnih de
kakor tudi šivanja. Po
nudi prosi na upravl
lista pod »Dobra gospo
dinja«.

**Dobro znana
tvrdba**

kupuje vsako množino bu
kovega oglja in suhih bu
kovih drv. Ponudbe: ca
sella postale 341, Trieste

Kontoristinja

vešča vseh pisarniških del
ter obvlada perfektno hr
vatski in nemški jezik
išče primerenega mesta v
pisarni. Gre tudi nekaj
mesecev brezplačno. Po
nudi prosi na upravl
lista pod »Marljiva«.

„Vinocet“ tovarna vinskega kisa,
d. z o. z., Ljubljana,
nudi

najfinišni in najokusnejši na
mizni kis iz vinskega kisa.

ZAHTEVAJTE PONUDBO!

Tehnično in higijenično najmoder
neje urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pharna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.

TISKARNA „MERKUR“

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.

TELEFON ŠTEV. 532.

TELEFON ŠTEV. 532

Se priporoča za vse v tiskarsko stroko spadajoča dela

Širite „Narodni Dnevnik“!